

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

**TELEKI PÁL ORSZÁGOS
FÖLDRAJZ-FÖLDTAN
VERSENY**

MEGYEI (FŐVÁROSI) DÖNTŐJÉNEK

FELADATLAPJA

8. osztály

2014.

Kedves Versenyző!

Kérünk, mielőtt elkezdenéd a feladatlap kitöltését, figyelmesen olvasd át az alábbi útmutatót!

Ú T M U T A T Ó

A feladatlap megoldásához segédeszköz nem használható! Könyvet, térképet, mobiltelefont a versenyre bevinni nem lehet! A feladatokat tintával (golyóstollal) kell megoldanod! Mielőtt válaszolsz a kérdésekre, **jól gondold át** a feladatot!

Ne időzz túl sokáig egynél! Ha megakadsz, nyugodtan menj tovább! A kihagyottakra akkor térj vissza, ha már valamennyi kérdésen végighaladtál, és még van időd.

A feladatlap összesen 100+10 kérdést, illetve feladatot tartalmaz. A plusz 10 feladatot is meg kell oldanod, de azokat csak holtverseny esetén, a döntésnél vesszük figyelembe!

Az egyes feladattípusok előtt útmutató található. Ezek tanulmányozása elengedhetetlen a helyes megoldáshoz.

A feladatok elvégzése után, a végleges válaszokat vedd át az „Értékelő lapra”!
Az „Értékelő lapon” már nem javíthatsz! Az átjavított válaszokat nem fogadjuk el! Törekedj az olvasható írásra!

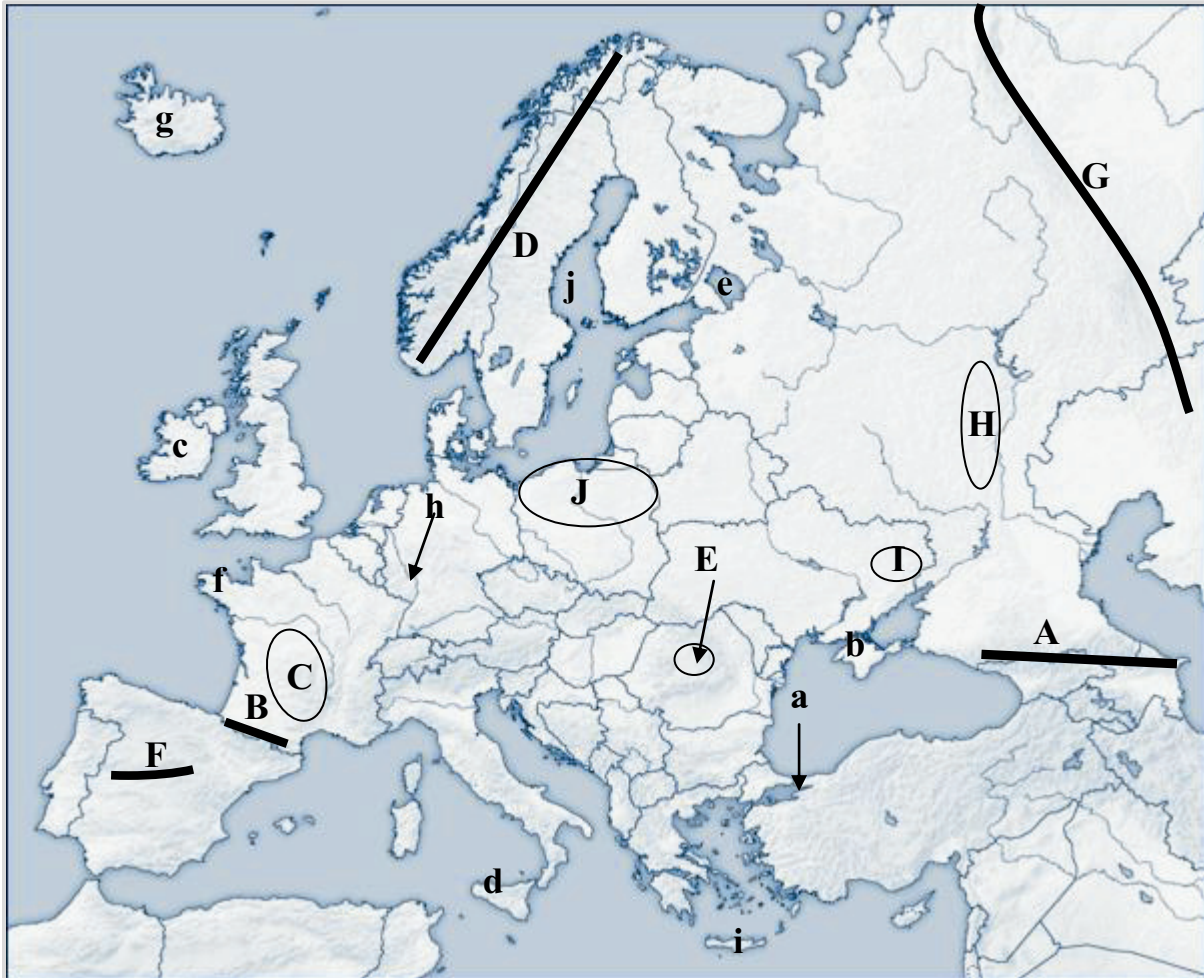
Minden helyesen megoldott feladat egy pontnak számít.
Az elérhető maximális pont: 100

A feladatok megoldására 2 óra áll rendelkezésedre.

UTAZÁSI VERSENYRE KÉSZÜLVE - HOL JÁRUNK EURÓPÁBAN?

Útmutató: Az osztályoddal egy utazási versenyre készülsz. Előzetesen egy térképvázlatot kaptatok, bejelölt helyekkel, amikhez ismertetőket kell készítenetek. Az ismertetők készítése előtt, tanárod tesztelni szeretné a tudásodat, mennyire ismered Európa topográfiáját! Oldd meg a feladatokat, nevezd meg a földrajzi helyeket! A helyes válaszokat vezesd át az „Értékelő lapra”!

Forrás: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f4/Template_europe_map.png/600px-Template_europe_map.png

Tájak nevei:

1. A.....
2. B.....
3. C.....
4. D.....
5. E.....
6. F.....
7. G.....
8. H.....
9. I.....
10. J.....

Félszigetek, szigetek, öblök, tengersizorok, felszíni vizek nevei:

11. a.....	16. f
12. b.....	17. g
13. c.....	18. h
14. d	19. i
15. e	20. j

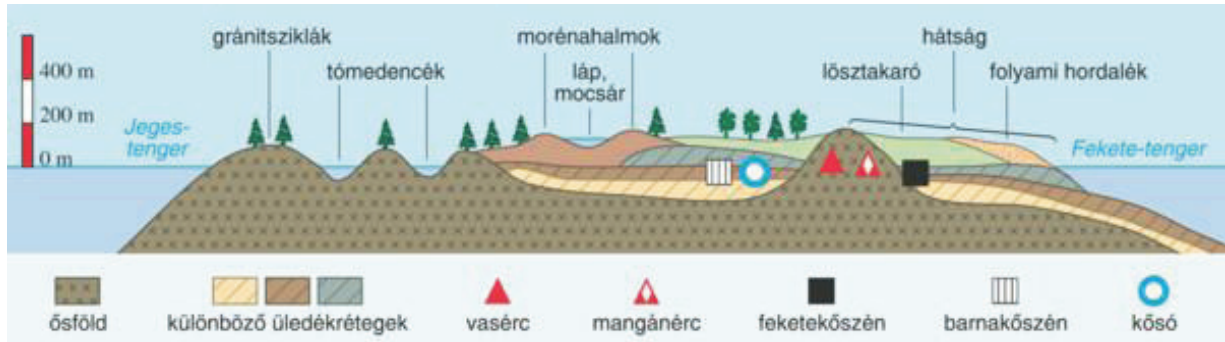
A földrajzi helyek rövid leírásait társad készítette. Szeretné tudni, hogy kitalálhatók-e a megadott információk alapján a földrajzi helyek nevei? Válaszolj a térkép vázlat betűivel! Vigyázz arra, hogy milyen kezdőbetűt használj! A helyes válaszokat vezesd át az „Értékelő lapra”!

21. Ez a táj az idősebb óidei (kaledon) Európa részét képezi, híres képződménye többek közt:
a Hét Nővér-vízesés:
22. A fiatal gyűrt övezet nagy katlansüllyedékeként jött létre ez táj. Az északi idősebb, délen fiatalabb homokos-agyagos-márgás, néhol mészkővel fedett harmadidőszaki dombságait a folyók és patakok erősen felszabdalták:
23. Kitermelt tőzege után a „Barna” jelzöt is megkapta, nemcsak a zöldet.
24. Hatalmas víztározók övezik, kőolajban és földgázban gazdag vidékét.
25. Szinte magyarországnyi méretű rögvidék, feketekőszénéről, uránércéről is nevezetes.
.....
26. Itt található Jalta, ahol aláírták azt a békeegyezményt, ami a II. világháborút lezárta, és egyben a nagyhatalmak újrarájzolták Európa politikai térképét (Jaltai Egyezmény). E város közelében fekszik Bahcsiszaraj, amely egykoron az „itteni” tatár kán sásfészke volt.
.....
27. Az Elbrusz, a Kazbek harmadidőszaki vulkánjai már elszunnyadtak, de földje ma napig is aktív szeizmikusságot mutat.
28. A pénzhiánnyal küszködő Romanov cári család, majdnem eladta a japánoknak Európa és Ázsia határán lévő Magnyitnájának nevezett hegyet, ahol a föld belső erői nagyon jól dolgoztak, hiszen a világ szinte minden fontos ásványkincsét megteremtették, köztük legnagyobb mennyiségben a vasércet.
29. E terület hordozza Európa legmagasabb aktív vulkánját, amely lávafolyásai, aktív kén-dioxid, szén-dioxid kitörései miatt csak időszakonként látogatható saját felelősségre.
.....
30. A Néva folyó vezeti le a vizét.
31. Ide nem tudnak bejutni a meleg tengeráramlatok, így télen befagy ez a terület.
.....

32. Schaffhausennél van a legnagyobb vízése.
33. Meredek magasparttal szakad le az Atlanti-óceán vidékére. Az ittélők előszeretettel gyűjtik a sziklákon megtelepedett kagylórákokat és kagylókat.
34. Itt található Európa legnagyobb jégfennsíkja: a Vatnajökull.
35. 64 m-rel fölötté ível át az a híd, amit „Nyugat és Kelet kapujaként” is emlegethetünk. A híd hosszúsága 1510 m, szélessége 39 m. A híd neve megegyezik az alatta fekvő tengerszoros nevével.
36. Itt érdemes megnézni azt a miniállamot, ami a hegység láncai között terül el.
37. Morénavidékét és tóvidékét a belföldi jégtakaró alakította ki.
38. Az óidei hátsággal körülvett medence egykoron a Szovjetunió Déli Ipari Körzetéhez tartozott.
39. „Európa születése”-nek a mondanaköre, ehhez a területhez kötődik.
40. Az „Asztal” simaságú földjéből kiemelkedő variszkuszi röglánc két nagy magasságot választ el egymástól.
41. Híres városa még a keletre elkeskenyedő félszigetén fekvő: Kercs, ahol jó minőségű vasércet bányásznak.
42. A gejzírek és a halászkövek földje.
43. A „nagy éhínség” kivándorlásra kényszerítette lakóit.
44. A táj érdekessége a 204 km hosszú Sogne-fjord.
45. Ez a vidék a mazuri táncok hazája.
46. E vidék északi részén Togliattiban gyártották a Zsigulikat, az autók a közeli Zsiguli-hegyekről kapták a nevüket.
47. Érdemes megnézni az akár 1800 m fölé is emelkedő bazaltvulkánjait, a „Puyk hazáját: a Puy de Dôme, a Puy de Sancy, stb”.
48. Az idei téli olimpián itt voltak a sísülés helyszínei.
49. Különleges eseményként számoltak be 2005-ben arról, hogy itt volt az első teniszmérkőzés, ami két kontinensen egyszerre zajlott.
50. Parajd, Szováta sóbányái ehhez a tájhoz kötődnek.

TÉRKÉPVÁZLAT ÉS KERESZTMETSZETI SZELVÉNY ÖSSZEVETÉSE

Útmutató: Tanárod talált egy keresztmetszeti szelvényt Európa keleti részéről. Azonosítsd be ezt a domborzati keresztmetszényt az első feladat térképvázlatával! Oktatód kíváncsi rá, hogy felismered-e a meg nem nevezett tájakat, ismered-e a tájak kialakulásához, hasznosításukhoz kötődő ismereteket? Válaszolj a kérdésekre, majd a helyes válaszokat vedd át az „Értékelő lapra”!

A Kelet-európai-síkság É–D-i irányú metszete

Forrás: https://www.mozaweb.hu/Lecke-Foldrajz-Foldrajz_7-Kelet_Europa_termeszeti_es_tarsadalmi_kepe-98562

51. Az első feladatban látható Európa térképvázlatán, keresd meg, melyik két, bejelölt betűvel lehet beazonosítani az itt megadott keresztmetszény csapásirányát és az a mentén fekvő tájakat? Csak a betűket add meg!
52. Melyik ősföld folytatódik a Kelet-európai-síkság alatt?
53. Mi alakította ki az északi tóvidék medencéit?
54. Mi hozta létre a déli területek lősztakaróját?
55. Miből képződött a lösz kőzet?
56. Milyen talaj képződik ezen a területen?
57. Milyen éghajlat jellemzi a tóvidék környékét?
58. Nyáron az északi területeket, milyen természeti (csillagászati) jelenség miatt keresik fel a turisták?
59. Nevezd meg egy ismert folyót a szelvényen ábrázolt területről, ami a Fekete-tenger felé szállítja vizét és üledékét!
60. Miről nevezetes Harkov (Harkiv)? Válaszd ki a megfelelő meghatározást!
 - a) Ukrajna 3. legnagyobb városa
 - b) Itt folyik a Don folyó.
 - c) Élelmiszeriparáról, mezőgazdasági gépgyártásáról, szerszámgyépgyártásáról és vegyiparáról nevezetes.
 - d) 13 nemzeti egyetemével itt van Oroszország leggyorsabban fejlődő felsőoktatási és kutatási központja.

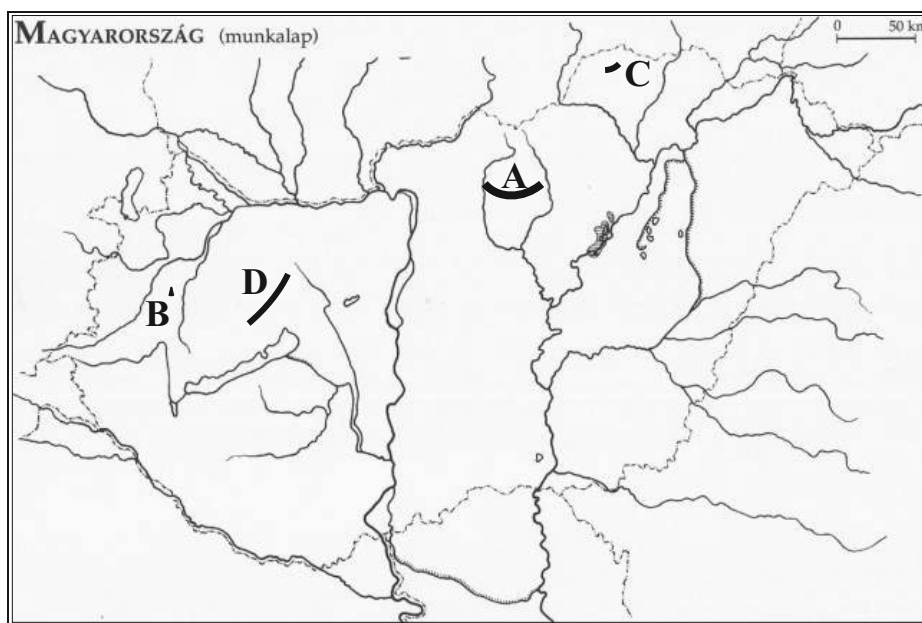
ORSZÁGOKAT ÁTSZELVE

Útmutató: Tanárod szeretné jól begyakoroltatni az utazási verseny előtt az európai országok neveit és földrajzi elhelyezkedésüket, ezért különböző irányokat ad meg, - a megadott földrajzi helyek betűjelét felhasználva – többek közt nyugatról kelet felé haladva tesztel benneteket. A helyes válaszokat vedesd át az „Értékelő lapra”!

61. A térképvázlati C helyről az E helyre szeretnénk eljutni. Hányszor kell országhatárt érintenünk, ha a legdélebbi Ny-K-i csapásirányt választjuk? Válaszd ki a megfelelő lehetőséget!
- a) Franciország-Svájc, Svájc-Lichtenstein, Lichtenstein-Ausztria, Ausztria-Magyarország, Magyarország-Románia
 - b) Franciország-Svájc, Svájc-Olaszország, Olaszország-Svájc, Svájc-Olaszország, Olaszország-Szlovénia, Szlovénia-Horvátország, Horvátország-Magyarország, Magyarország-Szerbia, Szerbia-Románia
 - c) Franciaország-Svájc, Svájc-Lichtenstein, Lichtenstein-Ausztria, Ausztria-Németország, Németország-Ausztria, Ausztria-Magyarország, Magyarország-Románia
62. Melyik fiatal magashegység területét érintettük utunk kezdeti részén?
63. Mi Svájc fővárosa?
64. Mi Szlovénia fővárosa?
65. Mi volt a Német Szövetségi Köztársaság (NSZK) fővárosa?
66. Melyik folyó gyűjti össze és vezeti le a felszíni vizek túlnyomó részét a C táj vidékéről az Atlanti-óceánba?
67. Milyen a folyótorkolat típusa?
68. Milyen a vízjárása ennek a folyónak?
69. A C táj keleti oldalán, melyik folyó tektonikus árka süllyedt le?
70. Milyen éghajlat alakult ki ennek a folyónak a torkolatvidékén?

RAJZOS FELADAT – HAZAI TÁJAKON JÁRVA

Útmutató: A Természetbúvár „Hazai tájakon” cikksorozatában megjelent írásokhoz kötődnek a kérdések. A nagybetűvel jelölt magyarországi tájakat kell egyeztetned az állításokkal. Először a tájakat azonosítsd be, utána az állítást olvasd el, aztán keresd meg hozzá a megfelelő tájat! A helyes válasz betűjelét „X” -jellel húzd át az „Értékelő lapon”!

71. Magas-bakonyi Tájvédelmi Körzet
72. Mátrai Tájvédelmi Körzet
73. Esztramos-hegy
74. Ság-hegyi Tájvédelmi Körzet
75. Területéről több mint 1,7 millió tonna követ bányásztak ki.
76. A fő vulkáni tevékenység a területén kb. 16 millió éve indult el, s 12 millió évvel ezelőtt volt a legintenzívebb kitörés.
77. Az intenzív bányaművelés szinte lefejezte ezt a 384 m magas hegyet.
78. 230 millió éves, elsősorban középső-triász időszerű mészkő építi fel, gazdag barlangvilágával a világörökség része lett.
79. A pliocénben létrejött 40-50 m vastagságú tufamedencére, néhol 70 m vastagságú bazaltláva került.
80. Legjobban felszabdalt térszínei északon található, ahol a magasra kiemelt, lépcsős fennsíkmaradványait nagyon mélyre vágódott, gyakran kanyargós szurdokvölgyek kísérik.
81. A karsztosodó hegységben több mint 30 barlang alakult ki, köztük: Odvaskői-barlang.
82. Utóvulkáni működéssel erősen átkovásodott kőzetek (Bába-kő, Asztag-kő), gejziritek, limnokvarcitok és opalitok keletkeztek, amelyek gejzirkúpokká formálódtak a területén.

EGYSZERŰ VÁLASZTÁS

Útmutató: Ezek a feladatok egy kérdésből és 5 válaszból állnak. A válaszok közül mindig csak egy a teljesen helyes. A feladatmegoldás során ezt kell kiválasztanod és a betűjelét az „Értékelő lapon” „X”-jellel áthúznod!

83. Mit értünk népsűrűség alatt?

- A. Egy területre eső különböző népekkel való lakottságot jelent.
- B. Egy térképi jelölést.
- C. Egy területen élő népesség kor és nemek szerinti összetételét.
- D. Egy km²-nyi területen élő nemzetiségek számát.
- E. Egy adott területegységre eső lakosság számot.

84. Mi tartja fenn a tengeráramlatok mozgását?

- A. A bukószelek.
- B. A hideg.
- C. A tartósan egyirányba fújó szelek.
- D. A meleg.
- E. A Föld keringése.

85. Mi jellemző a szubtrópusi monszun éghajlatra?

- A. 2 évszak jellemzi.
- B. Egész évben örök tavasz van.
- C. Európában ilyen éghajlat a Fekete-tenger mentén alakult ki.
- D. Folyói nyáron kiszáradnak.
- E. Télen a hőmérséklet 15 °C fölé is emelkedhet.

86. Hogyan keletkezett a Kasztíliai-választóhegység?

- A. Csak gyűrődéses folyamatok hozták létre.
- B. Utóvulkáni működéssel.
- C. Vízzintes irányú kéregmozgással.
- D. A vetődéssel is átformált redőire, ma leginkább a külső erők hatnak.
- E. Csak a külső erők dolgoztak rajta.

87. Hol található az Aletsch-gleccser?

- A. A Kakázusban.
- B. Keleti-Alpokban.
- C. Izlandon.
- D. A Nyugati-Alpokban.
- E. Norvégiában.

88. Hol van kaolinlelőhely Magyarországon?

- A. A Mátra északi részén.
- B. A Zempléni-hegységben, Szegilongon.
- C. A Zempléni-hegységben, Telkibányán
- D. Fehérvárcsurgón.
- E. Herenden.

89. A felsorolt államok közül, mely államok csatlakoztak 1986-ig az Európai Gazdasági Közösséghez?

- A. Görögország, Bulgária, Izland.
- B. Franciaország, Nagy-Britannia, Portugália
- C. Írország, Görögország, Ausztria
- D. Litvánia, Észtország, Szlovénia
- E. Görögország, Spanyolország, Portugália

90. Mi jellemző Finnországra?

- A. Területén orosz kisebbség is él.
- B. Norvégiával nem határos.
- C. A Siemens cég anyavállalata Finnországban székel.
- D. Legjobban nyáron lehet megtapasztalni a sarki fény tüneményét.
- E. Nyelvi rokonságukat tekintve a lappok az északi germánokhoz tartoznak.

91. Mit kell tudni a Barátság vezetékéről?

- A. Szlovákiából érkezik hazánk földjére a Barátság II. kőolajvezeték.
- B. Európa leghosszabb kőolajvezetéke.
- C. Hazánkba a Barátság I. kőolajvezeték Ukrajna felől fut be.
- D. Régen a baráti szocialista közép-európai országok földgázzal való ellátása volt a cél.
- E. Ma az orosz és kazah olaj és földgáz fő szállítása ezen a vezetéken történik.

92. Miről nem nevetes a Skót-felföld?

- A. Loch Nessről.
- B. A héten legalább 5-ször esik az eső.
- C. Fjordjairól, amit itt firthnek hívnak.
- D. A Kaledónai-csatornáról
- E. A férfiak skót nadrágjairól.

HIBÁSAN JELLEMEZVE

Útmutató: Keresd meg az adott szövegben az előforduló 8 hibát! Írd a hibákat az értékelőlap feladatsorszámai mellé, egymást követő sorrendben!

Németország Nyugat-Európa területén elhelyezkedő politikai-gazdasági nagyhatalom. 1989 után a Német Demokratikus Köztársaság területeinek gazdasági integrációja komoly, költséges feladatot rótt az NSZK-ra. Az ország földje É-ről D-felé haladva emelkedik. A legidősebb tája az Alpok. Itt található Németország legmagasabb pontja: a Zugspitze. A német nagy barnakőszén-medencék a Ruhr-vidéken, a Harz-hegység előterében és Thüringiában helyezkednek el, a lekopott variszkuszi hegyláncokkal övezve. A német-alföldi morénavidék csatornákkal jól átjárt. Északon fekvő híres csatornája a Kieli-csatorna, amely a Balti-tengert köti össze az Északi-tengerrel. A Balti-tenger felé igyekvő Elbát is felfűzi. Ha a folyó torkolati részétől visszafelé hajózunk, a szárazföld belseje felé, akkor láthatjuk Lübeck városát is. Megfigyelhetjük az északi szántóin, hogy a takarmánynövényeken kívül, búzát és burgonyát termesztenek.

Egyik legszebb tája viszont a Felső-Rajna árka, ahol a meredeken leszakadó tektonikus völgy mentén magasodó hegyoldalakon szőlőtermesztéssel foglalkoznak az emberek. Itt a védett medenceárokban megterem a korai zöldségféle és a len is.

Németország vegyipari termékeivel nemcsak az európai fogyasztókat, hanem a világpiacot is meghódította.

93.

97.

94.

98.

95.

99.

96.

100.

FELADATOK HOLTVERSENY ESETÉRE

Útmutató: Oldd meg a totót! Karikázd be a hamis megoldást, majd vedd át az „Értékelő lap”-ra a válaszaidat!

1. Ukrajna:

- 1. FÁK tagállam
- X. Európa 2. legnagyobb területű állama
- 2. A Krími-hegységben van Ukrajna legmagasabb tengerszint feletti pontja.

2. A Visztula mentén fekvő város:

- 1. Varsó
- X. Krakkó
- 2. Wroclaw

3. A dél-európai tengerparti övezetre jellemző:

- 1. Nyáron a területet az Afrika felől érkező leszálló áramlatok uralják.
- X. Sokszor a Mediterránium névvel azonosítják.
- 2. Itt található Bordeaux kikötője.

4. Nyugat-Európában van:

- 1. Mosel.
- X. Rodope.
- 2. Ardennek.

5. Vízenergiában szegény ország:

- 1. Hollandia.
- X. Norvégia.
- 2. Luxemburg.

6. gróf Teleki Pál nevét egy utcanév őrzi:

- 1. Varsóban.
- X. Pannonhalmán.
- 2. Sopronban.

gróf Teleki Pál

Forrás: Wikipédia

7. gróf Teleki Pál művei:

- 1. A gazdasági élet története.
- X Atlasz a Japán-szigetek cartographiájának történetéhez.
- 2. Amerika gazdaság földrajza.

8. gróf Teleki Pál, aki:

- 1. 1921-ben az ország főcserkésze.
- X. 1910-1923 között a Földrajzi Társaság főtitkára.
- 2. 1909-1913 között a Földrajzi Intézet tudományos igazgatója.

Karikázd be a helyes megoldást, majd vedd át az „Értékelő lap”-ra a válaszaidat!

9. Horthy Miklós kormányzó, ezzel az érdemdíjjal tüntette ki gróf Teleki Pált:

- 1. Jomard-díjjal
- X A Magyar Királyi Szent István-rend nagykeresztjével
- 2. Corvin-lánccal

10. gróf Teleki Pál, híres földrajztudós, aki:

- 1. Lóczy Lajossal volt amerikai tanulmányi körúton.
- X. Cholnoky Jenő földrajzi tanszékén volt gyakornok.
- 2. 1940-44 között egyetemi tanárként dolgozott Kolozsváron.